

Kui vana on maailma vanim puithoone?

Fotod: Internet

SANDER KINGSEPP

Maailma vanimaks puuhooneks peetakse Jaapanis Nara linnas asuvat Horyuji templi pagoodi, mis kuulub ka UNESCO maailmapärandi nimistusse. Enamik ajalooõpikuid kirjutab, et see hoone pärineb 8. sajandi algusest. Viimased, moodsa tehnoloogia abil tehtud uuringud on aga selle väite kahtluse alla seadnud.

Horyuji pagood kujutab endast viiekoruselise torni, mida tänapäeval ümbritseb hulk kõrvalhooneid. Senise teooria järgi rajati see pagood 607. aastal prints Shotoku käsul. 670. aastal puhkenud mässu

ajal põletati ehitis maani maha ja alles 711. aastal ehitati sadakond meetrit lääne poole uus, mida peetaksegi vanimaks meie päevadeni säilinud puithooneks.

Kogu see info põhineb ühel 720. aastast pärineval kroonikal ja 1930. aastatel läbiviidud väljakaevamiste tulemustel, mis kinnitasid, et templi territooriumil oli tõesti toimunud tulekahju. Kõrvalhoonete katuseplaatide analüüs näitas, et need on valmistatud 7. sajandi teisel poolel või veidi hiljem.

Horyujist on kirjutatud sadu raamatuid ning selle konstruktsiooni põhjalikult uuritud. Asjatundjatele pakub suurt huvi kas või see, kuidas nii vana hoone

pole maavärinatest hoolimata kokku varisenud. 1943.-1954. aastal võeti pagoodi keskmise tugiposti (shimbashira) seest 80 cm pikkune ja 10 cm läbimõõduga proov, mida praegu säilitatakse Kyoto ülikoolis. Reeglina on sellised postid valmistatud hinoki küpressist (*Chamaecyparis obtusa*), millest Jaapanis tehakse ka teatrite lavalaudu.

Horyuji pagoodist pärinevat puitu on korduvalt uuritud ja püütud dendrokronoloogia (aastarõngastel põhineva dateerimissüsteemi) abil tema vanust välja selgitada. Veel viisteist aastat tagasi lõppesid kõik sellised katsed läbikukkumisega.

Tänavu veebruaris uuris üks arheoloog puiduproovi röntgenikiirtega ja kõrvutas saadud ülesvõtet dendrokronoloogide andmetega. Ning selgus, et pagoodi ehituseks kasutatud küpress oli maha raiutud juba 594. aastal. Kui eeldada, et puitu kasutati ehitusel varsti pärast seda, peab Horyuji pagood olema ligi sada aastat vanem, kui seni arvatud.

Mõned arheoloogid oletavad, et pagoodi praegune tugipost pärineb mõnest teisest templist ja on sinna hiljem toodud. Teise teooria kohaselt raiuti see küpress maha küll 594. aastal, kuid seisis kuni 607. aastani laos. Ometi ei saa välistada ka võimalust, et Horyuji pagood on tõepoolest märksa vanem, kui seni arvatud.

